

WSZAWICA - czyj to problem ?

**Oddział Higieny Dzieci i Młodzieży
Wojewódzka Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna w Opolu**

Czym jest wszawica?

- Choroba pasożytnicza wywołana przez WSZY.
- Występuje we wszystkich strefach klimatycznych.
- Dotyczy wszystkich populacji ludzkich, bez względu na dbałość o higienę osobistą i status społeczny.

Rodzaje wszawicy

Zależnie od czynnika wywołującego zmiany, wszawicę dzielimy na:

- głowową (łac. *pediculosis capitis*),
- odzieżową,
- łonową.

Cykl rozwojowy wszy

Jak wyglądają wszy?

- Dorosłe osobniki wszy głowowej mają od 2 do 3,5 mm wielkości.
- Poruszają się za pomocą 6 nóg, zakończonych pazurami.
- Część grzbietowa składa się z 8 segmentów.
- Jaja wszy zwane są gnidami
- Mają zabarwienie białe do brązowego.
- Regularne kształty, mniej więcej wielkość ziarna piasku.
- Jaja dosłownie przytwierdzają się do włosów u nasady, są bardzo trudne do usunięcia.

Drogi zarażenia

- Bezpośredni kontakt z włosami osoby chorej – przytulanie się, stykanie się głowami.
- Pośrednio poprzez używanie wspólnych:
 - przyrządów do pielęgnacji włosów (szczotki, grzebienie),
 - ozdób do włosów (gumki, spinki),
 - nakryć głowy,
 - ręczników,
 - bielizny pościelowej.

Jak się przemieszczają wszy?

- Aby przemieścić się z jednej głowy na inną, czekają aż dojdzie do kontaktu włosów z obu głów.
- Przytrzymują się włosów za pomocą pazurów, a następnie przechodzą z włosa na włos.
- Aby zmienić gospodarza, wszy potrzebują stosunkowo krótkiego okresu kontaktu – pokonują dystans 23 cm w ciągu 1 minuty.

Gdzie dochodzi do zarażeń?

- Duże skupiska ludzkie:
 - szkoły,
 - przedszkola,
 - internaty,
 - akademiki,
 - kolonie, obozy,
 - zatłoczone środki komunikacji miejskiej.
- Przebywanie dzieci w grupach podczas wyjazdów, wspólna zabawa i wypoczynek, dodatkowe zajęcia sportowe, taneczne, itp.

Czym objawia się wszawica?

- Obecność dorosłych osobników można stwierdzić gołym okiem.
- Jaja – gnidy występują zwykle u nasady włosów, białe lub szare silnie przyklejone do włosa „skorupki”, trudno je oderwać.
- Wyglądem mogą przypominać łupież jednak ten ma postać białych, nieregularnych płatków, łatwo spada z włosa.

Znalezienie na włosach charakterystycznych białych jaj lub aktywnych nimf, czy postaci dorosłych potwierdza rozpoznanie wszawicy.

Czym objawia się wszawica?

- Wszy pasożytują na ciele człowieka, żywią się wyłącznie krwią ludzką.
- Występują głównie w okolicy potylicznej, skroniowej i za uszami.
- Poprzez ukąszenia wywołują zmiany skórne, dochodzi do powstawania niewielkich grudek obrzękowych.
- Miejscowo człowiek odczuwa świąd (może go nie być).
- Poprzez drapanie powstają liczne przeczossy, nadżerki pokryte strupami, a także wtórne infekcje chorobowo zmienionej skóry.

Profilaktyka wszawicy - zalecenia

- Systematyczne nawykowe sprawdzanie czystości skóry głowy i włosów przez RODZICÓW/OPIEKUNÓW.
- Używanie wyłącznie osobistych przyborów higienicznych do pielęgnacji skóry i włosów.
- Codzienne czesanie i szczotkowanie włosów.
- Mycie włosów w miarę potrzeb, nie rzadziej niż 1x/tydz.
- Związywanie, spinywanie długich włosów.
- Unikanie bezpośredniego kontaktu z włosami innych osób - dystans podczas zabawy.

Profilaktyka wszawicy w placówkach - zalecenia

- Systematycznie prowadzone skoordynowane działania.
- Współpraca pomiędzy rodzicami, dyrekcją, nauczycielami, wychowawcami /opiekunami oraz pielęgniarką szkolną.
- Akcje oświatowe skierowane do rodziców oraz dzieci i młodzieży: pogadanki, materiały informacyjne w formie ulotek, inne.

Zwalczanie wszawicy

- Regularna kontrola stanu skóry i włosów wszystkich domowników, gdy w szkole/przedszkolu pojawiła się wszawica.
- Natychmiastowa likwidacja gnid i wszy w przypadku ich zauważenia - kontakt z lekarzem, farmaceutą, wdrożenie leczenia.
- Wypranie bielizny w gorącej wodzie i wyprasowanie gorącym żelazkiem, przechowanie innych przedmiotów w szczelnych plastikowych workach przez 10 dni.
- Poinformowanie dyrektora placówki, do której dziecko uczęszcza i rodziców innych dzieci, z którymi chore dziecko miało kontakt w celu zapobiegania nawracającemu wzajemnemu zarażaniu się dzieci.

Prawo

*Ustawa o zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych
u ludzi z dnia 5 grudnia 2008 roku
(Dz.U. 2008, Nr 234 poz. 1570 ze zm.).*

- Wszawica nie jest zaliczana do chorób zakaźnych (nie jest objęta zakresem działań PIS).
- Nie ma obowiązku zgłoszenia faktu jej rozpoznania do organów PIS.
- Brak możliwości wydania decyzji administracyjnej nakazującej podejrzanemu o wszawicę wstrzymanie się od uczęszczania do placówki.

Prawo

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 roku w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. 2003 Nr 6, poz. 69 ze zm.).

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. 2004 Nr 256, poz. 2572 ze zm.).

- Zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu w placówce pozostaje obowiązkiem dyrektora szkoły.
- Dyrektor podejmuje wszelkie możliwe działania, które będą skutkowały wyeliminowaniem wszawicy.

Prawo

Należy przyjąć, że zgoda rodziców na objęcie dziecka opieką przez szkołę/placówkę (w tym również opieką zdrowotną przez pielęgniarkę), jest równoznaczna z wyrażeniem zgody na dokonanie w przypadku uzasadnionym przeglądu czystości skóry głowy i włosów .

Nie ma zatem konieczności uzyskiwania każdorazowo pisemnej zgody rodziców na przeprowadzenie takiej kontroli.

Należy powiadomić o terminie planowanej kontroli.

Prawo

*Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej
(Dz. U. 2008 Nr 115, poz.728 ze zm.).*

- Brak współpracy z rodzicami nie może być lekceważony przez władze placówki.
- Dyrektor zawiadamia pomoc społeczną w przypadku uporczywego uchylania się rodziców od działań mających na celu ochronę zdrowia dziecka i dbałości o higienę.
- Brak działań ze strony rodziców może rodzić podejrzenie o zaniedbywanie dziecka.

Postępowanie w przypadku stwierdzenia wszawicy w placówce

1. Dyrektor zarządza dokonanie przez pielęgniarkę kontroli czystości skóry głowy wszystkich dzieci w grupie/klasie oraz wszystkich pracowników jednostki oświatowej.

Zachowanie zasady intymności:

- kontrola indywidualna,
- w wydzielonym pomieszczeniu.

Postępowanie w przypadku stwierdzenia wszawicy w placówce

2. Pielęgniarka lub opiekun dziecka :

- zawiadamia rodziców dzieci, u których stwierdzono wszawicę o konieczności niezwłocznego podjęcia zabiegów higienicznych skóry głowy,
- instruuje rodziców o sposobach działań, objęciu leczeniem innymi domownikami,
- monitoruje skuteczność działań.

Ponadto informuje dyrektora placówki o wynikach kontroli i skali problemu - zgodnie z zasadą poufności.

Postępowanie w przypadku stwierdzenia wszawicy w placówce

3. Dyrektor lub upoważniona osoba:

- informuje wszystkich rodziców o stwierdzeniu wszawicy w grupie/klasie,
- zaleca codzienne kontrole czystości skóry głowy wszystkich dzieci oraz osób z ich najbliższego otoczenia.

Postępowanie w przypadku stwierdzenia wszawicy w placówce

4. Dyrektor we współpracy z ośrodkiem pomocy społecznej udziela rodzicom lub opiekunom niezbędnej pomocy w przypadku:

- trudności z przeprowadzeniem przez nich kuracji,
- zgłoszenia problemów braku środków na zakup preparatów leczniczych.

Postępowanie w przypadku stwierdzenia wszawicy w placówce

5. Pielęgniarka:

- kontroluje stan czystości dzieci po upływie 7-10 dni od przeprowadzenia zabiegów leczniczych przez rodziców,
- w przypadku braku ich skuteczności informuje dyrektora w celu podjęcia bardziej radykalnych kroków - zawiadomienia ośrodka pomocy społecznej o konieczności wzmożenia nadzoru nad realizacją funkcji opiekuńczych przez rodziców dziecka oraz udzielenia stosownego wsparcia.

Wytyczne do stosowania

1. Stanowisko Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczące profilaktyki i zwalczania wszawicy:
 - www.gis.gov.pl,
 - www.wsseopole.pis.gov.pl (zakładka Oddziału Higieny Dzieci i Młodzieży).

2. Stanowisko Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia w sprawie zapobiegania i zwalczania wszawicy u dzieci i młodzieży:
 - www.mz.gov.pl (zakładka Matka i Dziecko),
 - www.wsseopole.pis.gov.pl (zakładka Oddziału Higieny Dzieci i Młodzieży).

Czyj to problem?

Wszawica jest chorobą, której nie należy ukrywać ani się wstydzić, ale ponad wszelkie trudności podejmować działania i dążyć do wyleczenia osób nią dotkniętych.

Czyj to problem?

Wszy to pasożyty – ich obecność to problem do rozwiązania, nie jesteś temu winien Ty, Twoje dziecko czy otoczenie.

Dziękujemy!

Oddział Higieny Dzieci i Młodzieży WSSE w Opolu